

УДК 378.015.3

Коротенко К.Л.¹, Крутий К.Л.²

¹ студ. гр. ПП-М-24 Маріупольського державного університету

² д-р. пед. наук, проф. Маріупольського державного університету

ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ ДОСЯГНЕННЯ УСПІХУ У СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ: КЛЮЧОВІ ЧИННИКИ

Формування мотивації досягнення успіху у студентів закладів вищої освіти обумовлене комплексом як внутрішніх, так і зовнішніх чинників, які взаємопов'язані між собою та посилюють або, навпаки, послаблюють мотиваційний потенціал особистості студента. Врахування зазначених чинників є необхідною умовою ефективної організації освітнього процесу у межах професійної підготовки майбутніх фахівців.

Метою цих тез є аналіз сучасних наукових джерел з метою визначення ключових чинників що впливають на формування мотивації досягнення успіху у студентів закладів вищої освіти.

У сучасних дослідженнях і публікаціях значна увага приділяється висвітленню проблематики мотивації, зокрема питанням формування мотивації досягнення успіху у студентів. Низку робіт присвячено мотивації студентів під час організації освітнього процесу в умовах воєнного стану (О. Піменова, О. Гапончук). Автори визначають чинники, що впливають на розвиток мотивації студентів до навчання. До яких відносять: особистісні якості студента; зміст освітньої програми; практична спрямованість навчання; професійна майстерність викладача; соціальне оточення; матеріально-технічне забезпечення навчального закладу; висока вимогливість студентів до своїх досягнень та загальна атмосфера у групі; система заохочення та стимулювання в закладі освіти [5].

Так, О. Зайцева, на основі теоретико-методологічного аналізу досліджень та публікацій в галузі психології, пропонує модель розвитку мотиваційних чинників метакогнітивної активності студентів закладів вищої освіти, яка побудована на основі двох компонентів: загальні мотиви (мотив влади, мотиви досягнення успіху, мотиви афіліації, академічні мотиви) та спеціальні (професійні) мотиви. Професійні мотиви авторка розглядає у часової транспективі та відносить до них мотиви обрання професії, мотиви навчання в закладі вищої освіти та мотиви професійної діяльності [3].

Дослідники О. Артюшенко, Д. Нечипоренко на основі аналізу наукових джерел виділяють структурні компоненти мотиву досягнення: когнітивний (знання, уміння, вольові якості), емоційно-ціннісний (самооцінка, інтерес, задоволеність результатами власної діяльності) та діяльнісно-поведінковий (пізнавальна активність, практична реалізація індивідуально-психологічних можливостей, самостійні заняття) [1].

Поняття «мотивація» є міждисциплінарним терміном, який представляє інтерес для психології, педагогіки, економіки та менеджменту, психофізіології тощо. З психологічної точки зору мотивацію можна розглядати як систему чинників, які обумовлюють та спрямовують поведінку людини (потреби, мотиви, наміри, цілі, переконання, установки, інтереси, ідеали тощо) [4].

У наукових дослідженнях мотив зазвичай визначається як спонукальний чинник у формуванні мотивації досягнення успіху (Н. Heckhausen, D. McClelland), проте, не існує єдиної загальноприйнятої класифікації з визначенням мотивів [6]. Так, Ю. Вінтюк на основі аналізу переваг та недоліків, труднощів створення існуючих класифікацій мотивів запропонував власний підхід та зробив спробу його реалізації. Його класифікація детально описує основні види мотивів та відображує їх співвідношення. Автор також наголошує на важливості подальших ґрунтовних досліджень пов'язаних з цією проблематикою [2].

Перспективу нашого дослідження вбачаємо у поглибленому вивченні впливу особистісних мотивів студентів, які навчаються на спеціальності «Психологія», на формування у них мотивації досягнення успіху. Такий підхід дозволить деталізувати структуру мотиваційної сфери майбутніх психологів, визначити провідні мотиви, що сприяють успішності їхнього професійного становлення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Артюшенко О. Ф., Нечипоренко Д. Л. Мотив досягнення та теоретичне обґрунтування його структурних компонентів / О.Ф. Артюшенко,

Д.Л. Нечипоренко // Слобожанський науково-спортивний вісник. – 2013. – №5 (38). – С. 25-28.

2. Вінтюк Ю. Обґрунтована класифікація мотивів: труднощі створення та шляхи їхнього подолання / Ю. Вінтюк // Вісник Львівського університету. Філософські науки. – 2008. – Вип. 11. – С.278-287. – URL: <http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/filos/article/viewFile/1044/1078> (дата звернення 05.04.25).

3. Зайцева О. О. Змістовна модель мотиваційних чинників розвитку метакогнітивної активності студентів / О.О. Зайцева // Теорія та практика сучасної психології. – 2018. – №6. – С. 120-124. – URL: http://www.tpsp-journal.kpu.zp.ua/archive/6_2018/25.pdf (дата звернення 07.04.25).

4. Кісіль З. Р., Швець Д. В. Мотивація діяльності людини: Навчальний посібник у схемах, таблицях, коментарях / З.Р. Кісіль, Д.В. Швець. – Одеса: Видавництво ОДУВС. – 2023. – 154 с.

5. Піменова О. О., Гапончук О.М. Мотивація до навчання студентів в умовах воєнного стану / О.О. Піменова, О.М. Гапончук // Спеціальні та галузеві соціології. – Випуск 47. – 2023. – С. 36-39. URL: <http://habitus.od.ua/journals/2023/47-2023/5.pdf> (дата звернення: 20.03.2025 р.).

6. Heckhausen J., Heckhausen H. Motivation and Action. Third Edition. Springer/ – 2018. – 914 p. – URL: <https://nibmehub.com/opac-service/pdf/read/Motivation%20and%20Action-%203rd%20edition-%202018.pdf>